

תיאור הקורסים לשנה"ל תשס"ד
לפי סדר המספרים
החוג לתולדות האמנות

<p style="text-align: right;">06683012 <u>חלום, טירוף ומין – הסוריאליזם בספרות</u> שיעור</p> <p>שיעור זה משולב בשיעור "חלום, טירוף ומין – הסוריאליזם באמנות" הניתן ע"י ד"ר רות מרקוס. שני הקורסים בוחנים את ביטויי העיקריים של הסוריאליזם בתחומים שונים כגון שירה, סיפורת, ציור, פיסול או קולנוע.</p> <p>לאחר סקירה תיאורטית ובחינה של המניפסטים לאנדרה ברטון בהקשרם לפסיכואנליזה של פרויד, יושם דגש מיוחד על מונחים שהפרו את הכתיבה ואת האמנות גם יחד כגון האוטומטיזם, חלום, הפרנויה-הביקורתית של דאלי ועוד. הדימוי הנשי, כמו גם מעמדן ויצירותיהן של הנשים בתנועה יזכו לעיון מיוחד. לבסוף נתרכזו בסוגות השונות שבאמצעותם בחרו להתבטא הסופרים והאמנים הסוריאליסטים: שירה וסיפורת, ביקורת אמנותית וקטלוגים של תערוכות, אובייקטים ופסלים, סרטי קולנוע ועוד.</p>
<p style="text-align: right;">08211005 <u>מבוא לאמנות יוונית - א'</u> שיעור</p> <p>מורשת התרבות והאמנות היוונית מלווה את העולם המערבי לאורך אלפי שנים. דור דור והתייחסותו החיובית או השלילית – אל ה"עולם הקלאסי" במובן הרחב של המילה. הקורס יעסוק באמנות היוונית הקדומה בצורה כרונולוגית: החל מהאלף השלישי לפני הספירה ועד לעלייתה של האימפריה הרומית, בשלהי המאה הראשונה לפני הספירה.</p> <p>תערך הכרות עם המדיה האמנותיים השונים: הציור, הפיסול והאדריכלות לסוגיהם, תוך הבנת מקומם במכלול התרבותי של התקופה בה הם נוצרו.</p> <p>במהלך הקורס נכיר בקווים כלליים את תולדותיה של יוון, את דתה ואת המיתולוגיה שלה. בסמסטר א' נעסוק באדריכלות ובפיסול אדריכלי.</p>
<p style="text-align: right;">08211131 <u>מבוא לאמנות יוונית ב'</u> שיעור</p> <p>מורשת התרבות והאמנות היוונית מלווה את העולם המערבי לאורך אלפי שנים. דור דור והתייחסותו החיובית או השלילית – אל ה"עולם הקלאסי" במובן הרחב של המילה. הקורס יעסוק באמנות היוונית הקדומה בצורה כרונולוגית: החל מהאלף השלישי לפני הספירה ועד לעלייתה של האימפריה הרומית, בשלהי המאה הראשונה לפני הספירה.</p> <p>תערך הכרות עם המדיה האמנותיים השונים: הציור, הפיסול והאדריכלות לסוגיהם, תוך הבנת מקומם במכלול התרבותי של התקופה בה הם נוצרו.</p> <p>במהלך הקורס נכיר בקווים כלליים את תולדותיה של יוון, את דתה ואת המיתולוגיה שלה. בסמסטר ב' נעסוק בפיסול חופשי, תבליטים וציור.</p>
<p style="text-align: right;">08211305 <u>מבוא לאמנות ימי הביניים – א'</u> שיעור</p> <p>המבוא לימי הביניים יילמד בשני סמסטרים עוקבים. סמסטר א' ידון באמנות ימה"ב מראשיתה ועד התגבשותה של אירופה בתקופה הקרולינגית. סמסטר ב' ידון באמנות ימה"ב בשיאם, מן המאה ה-11 ועד המאה ה-14.</p> <p>מבחינה היסטורית תיסקר במבוא תקופה בת 1000 שנה בה יידונו מקומן ותפקידן של תרבות ואמנות ימה"ב ויבדקו תפיסות וזיקות של אסכולות מחשבה שונות. בעת ובעונה אחת יתמקד הדיון בשפה האמנותית של התקופה, בייחודה ובמשמעות צורתיה ותכניה.</p>

[08211311](#)

[מבוא לאמנות ימי הביניים – ב'](#)

שיעור

המבוא לימי הביניים יילמד בשני סמסטרים עוקבים. סמסטר א' ידון באמנות ימה"ב מראשיתה ועד התגבשותה של אירופה בתקופה הקרולינגית. סמסטר ב' ידון באמנות ימה"ב בשיאם, מן המאה ה-11 ועד המאה ה-14.

מבחינה היסטורית תיסקר במבוא תקופה בת 1000 שנה בה יידונו מקומן ותפקידן של תרבות ואמנות ימה"ב ויבדקו תפיסות וזיקות של אסכולות מחשבה שונות. בעת ובעונה אחת יתמקד הדיון בשפה האמנותית של התקופה, בייחודה ובמשמעות צורתיה ותכניה.

[08211330](#)

[מבוא לאמנות האסלאם – א'](#)

שיעור

שיעור פנורמי זה יתמקד בהגדרות הבסיסיות של התפיסות האסטטיות והאיקונוגרפיה של מבני-דת וארמונות, כתבי יד מאוירים, כלי מתכת וקרמיקה, תוך ניסיון לפענח את תחביר שפת האמנות המוסלמית. דיון זה ייערך בקונטקסט היסטורי, דתי ותרבותי מתקופת עלייתם של האומיים לשלטון במאה ה-7 ועד סוף המאה ה-15.

מטרת המבוא להקנות לתלמיד: מושגי יסוד בארכיטקטורה והאמנות המוסלמית בימי הביניים; דרכי התבוננות ביצירה המוסלמית ומודלים לפרש את משמעותה. נושאי הלימוד:

הגישה המערבית ללימוד האמנות המוסלמית (ה"אוריינטליזם" במחקר).

מסגד החצר. טיפולוגיה. הקונטקסט החברתי והתרבותי.

כיפת הסלע. מערב ומזרח ותרומתם לגיבוש האמנות המוסלמית.

הארמונות האומיים – הולדתה של פטרונות.

עליית בית עבאס, המעבר לבגדאד. הופעת ה"פרסיות" באמנות המוסלמית.

גיבוש האורנמנט כשפה.

הופעת המדרסה ומסגד ארבעת האיוונים.

איורי המקאמה של אלחריירי חיי יום יום בעולם הערבי של המאה ה-13.

[08211334](#)

[מבוא לאמנות האסלאם ב'](#)

שיעור

שיעור פנורמי זה יתמקד בהגדרות הבסיסיות של התפיסות האסטטיות והאיקונוגרפיה של מבני-דת וארמונות, כתבי יד מאוירים, כלי מתכת וקרמיקה, תוך ניסיון לפענח את תחביר שפת האמנות המוסלמית. דיון זה ייערך בקונטקסט היסטורי, דתי ותרבותי מתקופת עלייתם של האומיים לשלטון במאה ה-7 ועד סוף המאה ה-15.

מטרת המבוא להקנות לתלמיד: מושגי יסוד בארכיטקטורה והאמנות המוסלמית בימי הביניים; דרכי התבוננות ביצירה המוסלמית ומודלים לפרש את משמעותה. נושאי הלימוד:

מסגדים בעולם המוסלמי במאה ה-14: מסגדי חצר ומסגדים בעלי ארבעה איוואנים.

האורנמנט ומשמעותו.

פיגורטיביות ומילה כתובה.

אמנות "זעירה" או אמנות האובייקט?

הולדה של קהיר. האמנות הפאטימית.

"התחיה הסונית" – האיובים והממלוכים בסוריה, ארץ ישראל ומצרים.

האמנות המוסלמית בספרד.

[08211404](#)

[מבוא לאמנות הרנסנס א' – חלוצי אמנת הרנסנס במאה ה-14. התגבשות שפת הרנסנס במאה ה-15.](#)

שיעור

נפתח את הדיון בהגדרות הרנסנס. הפרק הראשון יתמקד בחלוצי הרנסנס במאה ה-14: ג'וטו ודוצ'ו וממשיכיהם. פיסול בפירנצה במחצית הראשונה של המאה ה-15: יצירתם של גיברטי ודונטלו. פיסול מצפון לאלפים, מפעלו האמנותי של קלאוס סלוטר. ציור איטלקי במחצית הראשונה של המאה ה-15: מזאצ'ו. במקביל נדון גם בהתפתחות הציור בארצות השפלה, (ארס נובה), נתמקד ביצירותיהם של רובר קאמפן ויאן ואן אייק. אדריכלות דתית וחילונית – החייאת העת העתיקה ותורת הפרופורציות: מפעלם של ברונלסקי ואלברטי.

[08211411](#)

[מבוא לאמנות הרנסנס ב' – ליטוש שפת הרנסנס והרנסנס בשיאו \(המאות ה-15 וה-16\)](#)

שיעור

פראנג'ליקו – האם ממשיכו של מזאצ'ו? אמן ופטרוניו. במקביל, נידון ביצירת בן הדור השני של חלוצי האמנות החדשה בצפון – רוג'ר ואן דר ווידן, נבחן את אופן התמודדותו עם הישגי קודמיו, חידושי ומשמעות מסעו לאיטליה. אמנים מחוץ למרכז: חידושי האמנותיים של פיירו דלה פראנצ'סקה – גיבושה של שפת אמנות רנסנסית. מאנטנייה – חידושים והמצאתיות. יצירתו בוטיצ'לי וסוגיית הגדרת הרנסנס. הרנסנס בשיאו: רפאל ומיכאלאנג'לו.

[08211509](#)

[מבוא לאמנות מודרנית א](#)

שיעור

מבוא זה יסקור סקירה כרונולוגית תפישות ומגמות באמנות המאה התשע עשרה והעשרים תוך שימת דגש על התמורות החלות בעשייה האמנותית, בהגות ובביקורת המפרשות אותה או התורמות לגילוייה השונים, ובהקשרם החברתיים, התרבותיים והאידיאולוגים לתוכם עשייה זו מוצאת את מקומה. תוך כדי דיון בעשייתם וביצירותיהם של אמנים הפועלים בגבולות הכרונולוגיים של המבוא יועלו מספר סוגיות ונושאים מרכזיים המשמשים ליצירת רצף בין התקופות המבדילות ביניהן כגון: שאלת הייצוג ואופניה הסימבוליים, האשלייתיים והמושגיים, עיסוק וייצוג ממד הזמן והמרחב על פי נתוני נחושים והסתירות הנגלים ביצירת זיקה בין הפניה לממשות החושית לבין דרכי ייצוגה באמנות, מקומה של העשייה האמנותית בהקשרים תרבותיים והסטוריים וייצוגיהם של המודרניות והתמורות החלות עם מלחמות העולם במאה העשרים. ליד הדיון בציור, ברישום ובפיסול של המאה ה-19 יוצגו ממדים שונים של העשייה במאה העשרים בתוכם, תמורות הפורצות הגבולות בין הציור לפיסול כגון אופנים שונים של קולאג' והרכבים של צורות וחומרים הטרוגנים, עבודות סביבתיות ופרפורמנס, ווידאו ארט וטקסט. המבוא יחולק לשני סמסטרים: הראשון יתמקד באמנות המאה ה-19 והשני באמנות המאה העשרים תוך כדי דיון בנושאים שהוזכרו לפי התפלגותם העינית והכרונולוגית.

[08211528](#)

[מבוא לאמנות מודרנית ב](#)

שיעור

מבוא זה יסקור סקירה כרונולוגית תפישות ומגמות באמנות המאה התשע עשרה והעשרים תוך שימת דגש על התמורות החלות בעשייה האמנותית, בהגות ובביקורת המפרשות אותה או התורמות לגילוייה השונים, ובהקשרם החברתיים, התרבותיים והאידיאולוגים לתוכם עשייה זו מוצאת את מקומה. תוך כדי דיון בעשייתם וביצירותיהם של אמנים הפועלים בגבולות הכרונולוגיים של המבוא יועלו מספר סוגיות ונושאים מרכזיים המשמשים ליצירת רצף בין התקופות המבדילות ביניהן כגון: שאלת הייצוג ואופניה הסימבוליים, האשלייתיים והמושגיים, עיסוק וייצוג ממד הזמן והמרחב על פי נתוני נחושים והסתירות הנגלים ביצירת זיקה בין הפניה לממשות החושית לבין דרכי ייצוגה באמנות, מקומה של העשייה האמנותית בהקשרים תרבותיים והסטוריים וייצוגיהם של המודרניות והתמורות החלות עם מלחמות העולם במאה העשרים. ליד הדיון בציור, ברישום ובפיסול של המאה ה-19 יוצגו ממדים שונים של העשייה במאה העשרים בתוכם, תמורות הפורצות הגבולות בין הציור לפיסול כגון אופנים שונים של קולאג' והרכבים של צורות וחומרים הטרוגנים, עבודות סביבתיות ופרפורמנס, ווידאו ארט וטקסט. המבוא יחולק לשני סמסטרים: הראשון יתמקד באמנות המאה ה-19 והשני באמנות המאה העשרים תוך כדי דיון בנושאים שהוזכרו לפי התפלגותם העינית והכרונולוגית.

[08212144](#)

[פיסול רומי בארץ-ישראל](#)

פרו"ס

הפיסול הרומי שהתגלה בארץ-ישראל כולל אלפי פריטים שנעשו מחומרים שונים ובמגוון צורות, גדלים ותכנים; מקצתם פוסלו כאן באזור, רובם יובאו ממרכזים שונים שהיו פזורים ברחבי האימפריה. רבים מהפסלים שנחשפו טרם פורסמו, חקירתם לפיכך מעוררת עניין ואתגר רב. במסגרת הקורס נתוודע לרפרטואר הצורות והנושאים, נעקוב אחר מקום גילויים של הפריטים המפוסלים ואחר הקשר הצבתם המקורי בעת העתיקה, ננסה להבין את אופן השימוש בהם ואת המשמעות שיוחסה להם, ולהסיק מכך על אורחות החיים, מנהגייהם ואמונותיהם, של תושבי הערים בהם התגלו הפריטים המפוסלים. במהלך הקורס יתקיים סיור לימודי חובה אחד – לקיסריה, שחפירותיה הניבו את הכמות הגדולה ביותר של ממצאים מפוסלים.

[08212145](#)

[הגלוי והנסתר בדיוקנאות פאיום](#)

שיעור

הדיוקנאות של הגברים, נשים וטף, מצוירים על גבי לוחות עץ או פיסות בד, שנמצאו בבתי קברות במצרים הרומית, מהווים עדות לגדולת אמנות הציור העתיק שכמעט ולא שרד. פורטרטים אלה – המוכרים בשם "הדיוקנאות מפאיום" – משלבים בתוכם אלמנטים הלקוחים משני עולמות: העולם המציאותי של הנפטר המוצג באופן אישי ופרטני, והמציאות שמעבר לגבולות של החוויה האנושית המוכרת. הפורטרטים חושפים זיקה ברורה למסורת ההלינסטית-רומית, אך חורגים ממנה בכך שהם יוצרים אווירה רוחנית עתירת משמעויות. הקורס יעסוק במאפיינים האמנותיים הייחודיים של דיוקנאות אלה, תוך כדי דיון על סוגיות הקשורות למהות, תפקיד ומשמעות הפורטרטים, והרקע החברתי והתרבותי של אוכלוסיית פאיום המתוארת בהם. מלבד זאת, יידונו ההיבטים הסגנוניים השונים המופיעים בפורטרטים, בהשוואה למגמות האמנותיות המופיעות באותה התקופה ברחבי האימפריה הרומית.

[08212375](#)

[אמנות הקבורה בימי הביניים](#)

פרו"ס

הקורס יתמקד בביטויים החזותיים של תפישת המוות באמנות ימי הביניים ובהקשריהם הדתיים, התרבותיים והחברתיים. ייבחנו בו דרכי המחשבה הנוצרית דרך הצגות הממחישות את הקשר המתמשך בין מחזור החיים והמוות בחיי המאמין הנוצרי בימי הביניים. משמעויות העולם שמעבר לקיום הפיזי והצגתן בעולם הממשי של חיי ההווה ינותחו למן הסרקופגים של שלהי העת העתיקה ודרך הקברים ומצבות הקבר של ימי הביניים המוקדמים והמאוחרים. בין הנושאים שיילמדו: מוטיב התחייה כחלק מתפישת יום הדין האחרון; פולחן הקדושים ופולחן הרליקוויות והצגות של זכרון והנצחה.

[08212380](#)

[חזיונות אחרית הימים באמנות ימי-הביניים](#)

פרו"ס

הברית הישנה, הברית החדשה, האפוקריפות ואגדות אודות חייהם של קדושים שונים משופעים בתיאורי חזונות וחזיונות. חלק מהטקסטים מציגים משאת נפש ואחרים מבטאים דווקא את האימה. גן העדן והגיהנום עומדים, אם כן, במוקד ההתייחסויות. הפרו"ס יוקדש לדיון בנושאים השונים הנוגעים באחרית הימים, במקורותיהם הטקסטואליים והחזותיים, בדרכי תיאורם ובזיקתם לאירועים פוליטיים, דתיים, חברתיים ותרבותיים.

[08212409](#)

[הבארוק האיטלקי במאה ה-17](#)

פרו"ס

במאה ה-17 מתרחשת ברומא תנופה אמנותית עצומה שהשפיעה על מרכזי אמנות אחרים באיטליה ומחוצה לה. הקורס יבחן את המאפיינים האמנותיים של תקופה זו תוך דיון בקשר שבין ההתפתחות בתוכן ובסגנון של האמנות לבין התהליכים הדתיים, הפוליטיים והחברתיים שהתרחשו באותה תקופה. נדון במפעלי הבניה והאמנות שהוזמנה על ידי פטרוני רמי מעלה; נבחן את יצירותיהם של הציירים קרווג'ו והקרווג'יסטים, אניבלה קראצ'י, דומניקנו, גוידו רני, פייטרו דה קורטונה ואחרים; נדון ביצירות הפיסול של ברניני ובמבנים שהוקמו על ידי האדריכלים החשובים ברניני, בורומיני, גווארינו ואחרים.

[08212724](#)

[הפיסול המודרני](#)

פרו"ס

הקורס ידון ההתפתחויות העיקריות בפיסול המודרני מסוף המאה ה-19 ועד שלהי המאה ה-20, ויתמקד בתפיסות חדשות של האובייקט, שימוש בחומרים חדשים, קולאז' ואסמבלז', פיסול בצבע, תנועה בפיסול, תפקיד הקו והחלל ועוד. הקורס ידון בזרמים ובאמנים הבאים: רודן, דגה, מאטיס וברנקוזי; קוביזם ופוסט-קוביזם (פיקאסו, ארכיפנקו, ליפשיץ, גונזלס); פוטוריזם (בוצ'וני, באלה); קונסטרוקטיביזם (טאטלין, גאבו); פרימיטיביזם ואקספרסיוניזם (גוגן, קירשנר, שמידט-רוטלוף); אסכולת פריז (מודליאני); פיסול אנגלי (הנרי מור, ג'קוב אפשטיין); דאדא וסוריאליזם (מרסל דושון, ג'יאקומטי, מירו, ארנסט); אמריקאים בפריז (דויד סמית, קאלדר); פיסול בארה"ב – פופ ארט ועוד.

[08213117](#)

[האדריכלות הרומית האימפריאלית](#)

האדריכלות הרומית מתייחדת בהישגים חשובים ופורצי דרך. המצאת טכניקות חדשות ופיתוח שיטות בנייה לכלל יצירה חדשה הם ממאפייניה הבולטים של אדריכלות התקופה. בקורס זה נבחן את ביטוייה הייחודיים של האדריכלות הרומית האימפריאלית כמשקפת את צורות השלטון והחיים בעיר עצמה ומחוצה לה, קשרי הגומלין שלה עם תרבויות אחרות והזיקה בין האדריכלות לעיטור האדריכלי.

[08213118](#)

[אמנות הקבר במצרים הפרעונית](#)

סמינר

למרות שהמצרים הקדמונים, כמרבית בני האדם, אהבו לחיות חיים טובים וארוכים, הם ידעו שהמוות הוא מעבר לחיי נצח שיש להתכונן לקראתם. עיקר המידע על התרבות המצרית הקדומה מקורו בעיטורי הקברים, הפרטיים והמלכותיים. מעבר לעיטורים, נשתמרו חפצי קבורה שכללו פריטים מכל תחומי החיים: בגדים, תכשיטים, רהיטים, כלי קיבול, כלי נשק, תמרוקים, פפירוסים וכד'. ציוד הקבורה כלל גם חפצי טקס ופולחן. הקורס יעסוק בארכיטקטורה של הקברים למיניהם (פירמידות, מצטבות, קברים חצובים בסלע), באמנות של עיטורי הקירות ובאמנות הזעירה של חפצי הקבורה. קברים נודעים בערכם האמנותי (תות-ענה-אמון, נפרתרי, רח-מי-רע, מרוכא ועוד) יידונו במיוחד. כמו כן נעסוק בעיטורי המומיות, מסכות קבורה וארונות מתים.

[08213256](#)

[קתדרלת שארט](#)

סמינר

הסמינריון ירצה ללמוד את התפתחותה של קתדרלת שארט. יילמדו בפרוט האדריכלות, הפיסול וציור החלונות מ-1145 ועד 1250 לערך. לימוד האומנויות בשארטר יתקיים יחד עם לימוד התעודות ההיסטוריות העומדות לרשותנו ולימוד היסטוריוגרפי של הכתיבה ארוכת היומין של הקתדרלה. בנוסף ייבחנו אספקטים נוספים ובעיקר בעיית הפטרונים והפטרונות של שארט על כל מעמדותיהם מהמלוכה והאצולה ועד גילדת הסוחרים ובעלי המלאכה. בפסח יתקיים סמינר בן שבוע בעיר שארט.

<p style="text-align: right;">08213256 האמנות הצלבנית בארץ ישראל</p> <p style="text-align: right;">סמינריון</p> <p>הקורס יבחן את התפתחותה וייחודה של האמנות בממלכה הצלבנית של המאות ה-12 וה-13. בסמינר יילמדו האדריכלות, הפיסול, הציור והאמנויות הזעירות בממלכה הצלבנית, תוך כדי דיון משווה למקורותיהם השונים במערב אירופה ובמזרח הביזנטי. הסמינריון ירצה לערוך כעין קורפוס של האמנות הצלבנית בארץ ישראל ולבחון את ההיסטוריוגרפיה, כלומר, כתיבת תולדותיה של האמנות הצלבנית כביטוי לתפישות עולם משתנות.</p>
<p style="text-align: right;">08213257 המגמות הקלאסיות והאנטי-קלאסיות באמנות ימה"ב</p> <p style="text-align: right;">סמינר</p> <p>אמנות ימי הביניים צומחת מתוך האמנות הקלאסית אך תפוצתה במזרח האימפריה שם היא מושפעת מן המגמות המזרחיות ובאירופה שמעבר לאלפים שם היא נתונה להשפעות צפוניות, יוצרים שפה אמנותית שבה נראה לעיתים המאבק ולעיתים סינתיזה בין המגמות הקלאסיות והאנטי קלאסיות. הסמינר ינסה לבחון את ההשפעות של המגמות המזרחיות והצפוניות על אמנות ימי הביניים.</p>
<p style="text-align: right;">08213346 אמנות פונררית באסלאם</p> <p style="text-align: right;">סמינר</p> <p>הקורס יתמקד במבני קבורה מוסלמים שנבנו בעיקר באיראן, הודו ובאימפריה העותמאנית במאות ה-12-17. רוב מבני הקבורה שיבחנו הם מבני קבורה של שליטים וקדושים באסלאם. מה היתה האידאולוגיה שעומדת מאחורי מבנים אלו.</p>
<p style="text-align: right;">08213347 האמנות האומיית בהתגבשותה</p> <p style="text-align: right;">סמינר</p> <p>יעסוק באמנות והארכיטקטורה שיצרה השושלת האומיית בתקופת שלטונה במרחב הים תיכוני ובספרד. נעסוק במבנים כמו גם בכל ביטוייה של האמנות הפלסטית. שאלות תשאלנה באשר לאופני התגבשותה של אמנות זו, על מקורות ההשראה הרבים ועל התהוותה של אמנות פטרונית.</p>
<p style="text-align: right;">08213548 האמנות בפירנצה 1400 – 1600: בין רפובליקה לדוכסות</p> <p style="text-align: right;">שיעור</p> <p>הקורס יעסוק בסוגיות נבחרות של האמנות שהתפתחה בפירנצה במשך כמאתיים שנים. בתקופת הרפובליקה הפיורנטינית, במאה החמש עשרה, רוב יצירות האמנות נעשו על פי הזמנות ציבוריות של מועצת העיר, הגילדות, גופים כנסייתיים, אך גם על פי הזמנות של פטרונים אינדיבידואליים ממעמד הבורגנות הגבוהה של העיר. עם כינונה של פירנצה כדוכסות במאה השש עשרה, רוב יצירות האמנות בעיר הוזמנו על ידי הדוכסים הגדולים של משפחת מדיצ'י וכוונו לצרכיהם. נעמוד על התמורות האיקונוגרפיות והסגנוניות בתהליך זה.</p>
<p style="text-align: right;">08213549 מגמות בציור הצרפתי בתקופת הבארוק</p> <p style="text-align: right;">סמינר</p> <p>הסמינר ידון בריבוי המגמות האמנותיות הבאות לידי ביטוי בציור הצרפתי במאה ה-17: ריאליזם, גיאורג'ו קלאסיציזם ו"בארוקיזם". השאלות המרכזיות שיעמדו לדיון הן: האם אנחנו יכולים להצביע על מכנים משותפים למגמות אמנותיות הנראות סותרות לכאורה? צרפת ושאלת הבארוק- תרבות והסטוריה של המנטאליות; תורת האמנות בצרפת – תרבות ופוליטיקה. האמנים המרכזיים בהם נדון: ג'ורג' דה לה טור, האחים לה-נון, סימון וואה, פוסן, קלוד לורן, לה סוארואחרים, ולבסוף, מפעלו האמנותי של שארל לה-ברן בשרות לואי ה-14.</p>

[08213711](#)

[יחסי גומלין בין ציור לצילום במאה 20](#)

סמינר

מטרת הסמינר לבחון את השימוש שעושים אמנים בצילום. נדון בקשר בין התפתחות מכשירי הראייה והאופטיקה לבין ניכוסם לתפיסות אמנותיות לצרכים אסתטיים שונים. נבחון כיצד משתרשים מושגים כגון שעתוק, סדרתיות, מונטאז', ניכוס וסימולאציה לשיח האמנותי. נתחיל בהקדמה ונתמקד בוויכוח סביב השאלה "האם צילום הוא אמנות?" - שאלה שנדונה בהרחבה במאה ה-19. נברר את השפעת הצילום על התנועה האימפרסיוניסטית ונרחיב על האידאולוגיה של תנועת הפיקטוריאליזם בסוף המאה ה-19. מכאן נפנה לצילום ואמנות במאה ה-20. בין הצלמים והאמנים שנדון בעבודתם: רוברט פרנק, גארי ווינוגרנד, אנדי וורהול, סינדי שרמן, ג'ף וול, נאן גולדין, דויד הוקני, גרהרד ריכטר, ג'ואל פיטר ויתקין, תומאס סטרוט, אנדריאס גורקי ועוד. הסמינר מיועד לתלמידי שנה ג' בחוג לאמנות. הסמינר גם פתוח למספר מצומצם של תלמידי החוג הרב-תחומי ולתלמידי ה-MA בחוג לתולדות האמנות. הסמינר ידגיש את הפן התיאורטי והוויזואלי של יחסי הגומלין בין צילום ואמנות. כל תלמיד/ה יגישו רפרט קריאה בסמסטר א' ופרט מחקרי על אמן/צלם בסמסטר ב', עם דגש על צילום בעשורים האחרונים (מיועד לתלמידים עם זיקה לאמנות מודרנית שאינם חוששים לקרוא ולהתעמת עם תאוריות ושיח רב-תרבותי הכולל אמנות, צילום, קולנוע ותרבות חזותית).

[08213713](#)

[אמנות אמריקאית](#)

סמינר

סמינר זה יסקור את האמנות האמריקאית מסוף המאה ה-19 ועד שנות החמישים ויכלול את הדין באסכולת ניו-יורק. סקירה זו תעשה תוך כדי ניסיון לעמוד על זיקתה של האמנות האמריקאית בתחילתה לדגמים אירופאיים של הרומנטיציזם ועל התמורות החלות בשל יצירת מגעים עם האמנות המודרנית האירופאית בראשית המאה. נעמוד בשיעור על הנסיבות והאישים שהביאו ליצירת המגע המהפכני והפורה אשר שינה את פני העשייה האמנותית, ראשית בניו-יורק ולאחר מכן בחוף המזרחי, וזאת עד להתגבשותה של קבוצת האמנים של אסכולת ניו-יורק. הדיון באמנות אמריקאית בתקופה זו יגלה את הסוגיות הכרוכות בדו-שיח המתמיד הנערך בין מגמות וצרכים מקומיים לבין דגמים והשפעות אמנותיות וכלל תרבותיות המעוגנים בהקשרים היסטוריים ותרבותיים זרים בתכלית.

[08213720](#)

[המורשת הקלאסית באמנות המאה ה-20](#)

סמינר

המורשת הקלאסית לא חדלה מלהשפיע ולהאיר את היצירה האנושית עד עצם ימינו אנו (זרם מרכזי בפוסט-מודרניזם אף מכונה "הקלאסי"). בסמינר, נבדוק את היראותיה של מורשת זו באמנות המאה ה-20, בתפיסות צורניות ובתכנים. ננסה לבדוק את תרומתם של אמני המאה ה-20 לעצובה המתמשך של השקפת העולם הקלאסית.

[08214124](#)

[אמנות קבורה בעת העתיקה](#)

שיעור

שאלת סופיות של החיים העסיקה את האנושות מקדמת דנא, ובמקביל לה השאלה – האם סוף או התחלה חדשה? תרבות הקבורה תפסה חלק ניכר בעיסוקם של אנשי העולם העתיק, ובקורס זה ננסה ללמוד את המיתוסים והאמונות הקשורים בעולם המתים, להכיר את צורות הקבורה, ולבחון באיזה אמצעים אמנותיים בחרו האמנים לבטא את תפישותיהם את העולם הבא. הקורס יכלול את העולם היווני החל מתקופת הברונזה, העולם הרומי, הקבורה היהודית-הלניסטית ורומית, והעולם הנוצרי של שלהי העת העתיקה ועד המאה ה-ה' לסנה"ל. כל אלה יוצגו באמצעות היצירות החשובות והבולטות המבטאות את האמנות הקבורה בכל תקופה.

[08214345](#)

[האמנות מקרל הגדול עד שנת ה-1000](#)

שיעור

תקופתו של קרל הגדול נחשבת לאחת מתקופות הפריחה באמנות. האמנות בתקופה זו חוזרת מחד גיסא לאמנות העת העתיקה והנצרות הקדומה, אך מאידך גיסא יוצרת צורות ביטוי חדשות היונקות מן המסורות הצפוניות. למגמות חדשות אלה תהיה השפעה חשובה על האמנות האירופאית בימי הביניים. השיעור נועד להציג את האמנות הקארולינגית והאוטונית: אדריכלות, ציורי קיר, פסיפסים, כתבי יד ושנהבים.

[08214414](#)

["בעל המאה – בעל הדעה": הזמנות, רכישות ואיסוף יצירות](#)

שיעור

במאה ה-15 הפטרונות של המשפחה העשירה ביותר באירופה אופיינה במידה רבה על ידי הזמנות בעלות אופי ציבורי (סן מרקו, אורסנמיקלה וכו'). לעומת זאת, הפטרונות המאוחרת יותר כוונה במידה גוברת לצרכים של השושלת השולטת. פרויקטים ענקיים החמיאו לדוכסית לבית מדיצ'י, אוספים מפגינים עושר ואנינות טעם. תשומת לב מיוחדת תינתן לאמנויות הזעירות, השוליות והמתכלות (כגון צורפות, גינון וכו').

[08214415](#)

[טיציאן](#)

שיעור

הבבליוגרפיה הענקית הקיימת והמתחדשת ללא הרף בנושא יצירתו של טיציאן מעידה על חשיבותו העצומה של הצייר ברנסנס ובתולדות האמנות בכלל. בקורס ידונו שאלות הקשורות לשלבי התפתחותו, על רקע תולדות חייו ותקופתו, במטרה להבין את תרומתו האדירה להתפתחות הסגנון, הטכניקה והאיקונוגרפיה ברנסנס ואחריו.

[08214668](#)

[משמעות האונגרד](#)

שיעור

אחד המאפיינים הבולטים של התנועות האונגרדיות בתחילת המאה העשרים הוא טשטוש הגבולות בין האומנויות: אומנים, אנשי רוח, סופרים ומדענים, מקיימים מפגשים המובילים לחילופי דעות ורעיונות. הם מפרסמים ביחד מניפסטים ומוציאים לאור כתבי-עת. אומנים רבים יוצרים בו בזמן בתחומי אמנות שונים. תופעה זו, שהחלה כבר בשלהי המאה ה-19 בולטת במיוחד במאה ה-20 בזרמים כגון סימבוליזם, קוביזם, אקספרסיוניזם, פוטוריזם, קונסטרוקטיביזם רוסי, דאדא וסוריאליזם. הקורס יעסוק ברקע ההיסטורי והתרבותי שבו התפתח כל זרם, בתיאוריות וברעיונות העיקריים בכתבים ובמניפסטים, והמחשתם ביצירות האמנות.

[08214669](#)

[מבוא לאמנות בריטית במאות ה-19 וה-20](#)

שיעור

הקורס יסקור כרונולוגית את התפתחותה של האמנות הבריטית מסוף המאה ה-18 ועד סוף המאה ה-20. נתייחס לתנועות ואמנים, המרכזיים שבהם, חדשו והובילו מגמות חדשות בתולדות האמנות. נסקור תנועות כגון: הרומנטיקה, הפרה-רפאליטים, בלומסברי, פופ המופשט והפוסט-..... החומר נלמד על רקע התרבות והחברה בריטית. נכלול גם את האמנים הסקוטיים החשובים, שפחות ידועים מעמיתיהם האנגלים.

[08214670](#)

[הנרי מאטיס – פיתוי האורנמנט](#)

שיעור

לשם מימוש תפישתו לפיה הבעה היא תכלית עשייתו ביקש מאטיס לבחון את טיבם וטיב תזמונם של האמצעים האומנותיים העומדים לרשותו כצייר, כפסל וכרשם; בחינה מדוקדקת ושיטתית הכוללת התנסות באופני עשייה מערביים ומחוץ למסורת זו. בפיסול, ברישום ובציור התנסה מאטיס בדגמי עשייה רנסנסיים ופוסט רנסנסיים אך גילה עניין רב באמנות ימי הביניים, באמנות איסלמית ובאמנות המזרח הרחוק המאופיינות שלושתן בהיבטים לא אשלייתיים, דקורטיביים, ובאשר לשתיים הראשונות, בשימוש רב בעיטור הניכר בכל המדיומים – הדו מימדיים והתלת מידיים בעת ובעונה אחת.

מטרת השיעור היא לבחון את האמצעים האמנותיים אותם פיתח מאטיס בעקבות התעניינות זו, את מושג ההבעה המרכזי לתפישתו, את ההיבטים הדקורטיביים והמונומנטליים ביצירתו, את הזיקה בין תפישתו את המדיום והניסויים פלסטיים אותם ערך מאטיס דוגמת הניירות הגזורים לבין הנושאים בהם עסק לכל אורך יצירתו. הדיון במגמות אלה ביצירתו של מאטיס ובמושג האורנמנט המסכם אותם יתנהל על רקע מגמות מקבילות המתקיימות מסוף המאה ה-19 – הארט נובו-, הסימבוליזם, הפרימיטיביזם, והתפתחויות נוספות בראשית המאה העשרים.

[08214671](#)

[מרסל דושאן](#)

שיעור

תנועות רבות במאה ה-20 – החל בתנועות כגון דאדא וסוריאליזם ובמהלך המאה כולה, כולל האמנות המושגית, הפוסט מושגית והפוסט מודרנית – ראו במרסל דושאן אב רוחני. הקורס יעקוב עקב בצד אגודל אחר התפתחותו של רב אמן זה תוך שימת דגש על השפעתו רבת העצמה על הזרמים ועל אמני המאה ה-20.

[08214672](#)

[משמעות האוונגרד](#)

שיעור

אחד המאפיינים הבולטים של התנועות האוונגרדיות בתחילת המאה העשרים הוא טשטוש הגבולות בין האומנויות: אומנים, אנשי רוח, סופרים ומדענים, מקיימים מפגשים המובילים לחילופי דעות ורעיונות. הם מפרסמים ביחד מניפסטים ומוציאים לאור כתבי-עת. אומנים רבים יוצרים בו בזמן בתחומי אמנות שונים. תופעה זו, שהחלה כבר בשלהי המאה ה-19 בולטת במיוחד במאה ה-20 בזרמים כגון סימבוליזם, קוביזם, אקספרסיוניזם, פוטוריזם, קונסטרוקטיביזם רוסי, דאדא וסוריאליזם. הקורס יעסוק ברקע ההיסטורי והתרבותי שבו התפתח כל זרם, בתיאוריות וברעיונות העיקריים בכתבים ובמניפסטים, והמחשתם ביצירות האמנות.

[08215111](#)

[אמנות הציור והפסיפס בעולם ההלניסטי והרומי](#)

סמינר

הקורס יעסוק בלימוד התפתחות הציור והפסיפס לסוגיהם בתקופה הרומית והביזנטית הקדומה, תוך זיקה למקורות הקדומים: מצרים, מסופוטמיה והעולם היווני. יילמדו ההיבטים הטכניים, האיכותיים והסגנונות היצירה במסגרת הדיון הכרונולוגי. דגש יושם על הקשר בין היצירה עצמה למקומה במבנה, ובין התיאור עצמו לחפץ או המצע עליו הוא מופיע.

[08215309](#)

[הזוג המקראי – שאלת הפיתוי](#)

סמינר

לנראטיבים המקראיים מקום נכבד באמנות ימי הביניים. כשלבים בהיסטוריה הנוצרית, כפרפיגורציה וכסמל, הסמינר יתמקד בנושא הזוג המקראי באמנות הנוצרית מאדם וחוה ועד לזוג בשיר השירים: האבות והאמהות, דוד ובת שבע, שמשון ודלילה, רות ובוועז, וכו'. נבחן את הקשרים בהם מוצגים הזוגות המקראיים ומה משמעותם. נעמוד על השינויים בדרך הצגתם מתקופת הנצרות הקדומה ועד לתקופת הרנסנס. דרך התיאורים של הזוג המקראי נוכל ללמוד את התפישות המשתנות על אהבה ונישואין באמנות ימי הביניים.

[08215315](#)

[אמנות ה'חפץ' בתרבות המוסלמית בימי הביניים](#)

סמינר

חפצים שמקורם בתרבות המוסלמית (כלי מתכת, קרמיקה, זכוכית שנהב ואחרים) נחשבו במחקר המערבי עד לשנים האחרונות לאומנות ולא לאמנות או לחליפין לאמנות זעירה לעומת אמנות נשגבת שביטוייה בציור ובפיסול. אנו נבקש לנתח כלים בקונטקסט של תולדות האמנות המוסלמיות, כיצירות אמנות נדירות ומושלמות, כמו גם לעמוד על העולם התרבותי והחברתי שהם משקפים. לצד ניתוח צורני איקונוגרפי וקליגרפי נלמד על דינמיקה של חברה עירונית ימי-ביניימית המעניקה ומקבלת כלים כמתנות, על פטרונים וצרכנים, על כלים כהשקעה כלכלית, על אוספים בחצרות וכו'.

[08215512](#)

[מוסר וחטא – אלגוריות מורליסטיות באמנות הרנסנס](#)

סמינר

בסמינר ידונו היבטים בתחום האיקונוגרפיה המורליסטית שהיתה כה חשובה ומרכזית בשלהי ימה"ב והרנסנס. יבדקו נושאים המבטאים חשיבה דואליסטית ותפיסות דתיות של מוסר באמנות הרנסנס. בין נושאי הלימוד: דימוי חיות כחטאים, עצים וצמחים כסמלים גלויים ומוסויים באלגוריה הדתית והחילונית, תיאורים של מוסר בדיוקנאות וציורי הוואי, האדם על פרשת דרכים ומסע החיים כמטאפורה מוסרית, דימויי החטאים הקרדינליים והמידות הטובות, תיאורים מפלצתיים ויצורי כלאיים בציור ופיסול, ועוד.

[08215514](#)

[סכלות, הבלות וחטא ברנסנס הצפוני](#)

סמינר

דימויי הכסיל והכסילות תופשים מקום מרכזי בתרבות הרנסנס הצפוני הן בכתבים ההומניסטיים ובתיאטרון התקופה. העיסוק בדימויי השוטה תופס במידה רבה את מקום מיתוס המוות במאה ה-15 וניתן לראותו כאובססיבי במידה רבה. חיבורו רב ההשפעה של סבסטיאן ברנט, **ספינת השוטים** (1494), מבטא את הדאגה של בני התקופה מסכלותם של האנשים ומבחירותיהם הרעות. בתפישתו של ברנט אין השוטה נתפש כליצן אלא כחוטא אשר "אינו יודע את עצמו ואינו יודע את האל". במסגרת הסמינריון נדון באופני ההבעה הויזואלית באיורים ובהדפסים אוטונומיים בעלי משמעות מוראליסטית וביצירות העוסקות בתמות הקשורות בנושא הסכלות ובסטירה מוראליסטית. נדון בביטוי רעיונות אלה ביצירותיהם של הירונימוס בוש ופיטר ברויגל האב ואחרים ובהשפעתם המתמשכת של רעיונות אלה במאה ה-17

[08215631](#)

[סקיצה, שרבוט וריאציה](#)

סמינר

הסמינר מבקש לעסוק באופנים שונים של תהליך היצירה ולבחון את טיבם ומעמדם השמני או הנחות, לכאורה, של שלבים שונים הממוקמים באופן מסורתי, לפני או אחרי, מה שנתפש כגיבוש או ההגשמה של הרעיון האמנותי. במסגרת הסמינר נבחון אלה שנגיעתם לסדר היררכי כגון: מקור והכפלה, ראשיתי או גמלוני לעומת מושלם ומגובש. ערכים ואו הנחות יסוד כאלה או אחרים ייבדקו תוך כדי נסיון לדון בהגדרות הראשונות של מושגים אלה מחד ותוך כדי דיון בתמורות החלות במעמדם של אופני עשייה אלה מאידך. הדיון ייסוב סביב יצירתם של אמנים שפעלו בסוף המאה ה-18 ובעיקר במאות ה-19 וה-20.

[08215632](#)

[בין דימוי טקסטואלי לדימוי ויזואלי: סמואל בקט והאמנות הפלסטית](#)

סמינר

הסמינר יעסוק במשוואות טקסטואליות וויזואליות, שמצדן האחד עומדת יצירתו הספרותית, התיאטרלית והביקורתית של סמואל בקט, ומצד שני היצירות הפלסטיות של אמנים כמו: אביגדור אריכא, אלברטו ג'אקומטי, פרנסיס בייקון, ג'ספר ג'ונס ורוברט מוריס.

[08216108](#)

[חברה ומגדר באמנות העולם היווני](#)

שיעור

הנטייה להתרכז בדימוי האנושי באמנות היוונית היא בעלת משמעות ערכית מבחינה חברתית, תפיסתית ופוליטית, כאשר לימנו של האדם תפקיד מכריע בקביעת מקומו במבנה החברתי. חוקי המשחק בעולמם של הגברים שונים מאלו של הנשים, ושפע היצורים בעלי הזהות האנושית-חייתית והמיניות המוגזמת והכפולה לעיתים, הם בבחינת ביטוי למערכת חברתית בה מוגדרת הזהות על פי המין. האלים עצמם הם לעיתים בעלי זהות מינית מוגזמת או כפולה, דבר שהוא בעל משמעות לגבי החברה העתיקה. הקורס יעסוק במשמעות הקודים המגדריים הצפונים באופן הייצוג האסתטי המורכב של נושאים שונים: גברים, נערים והיחסים ביניהם, ומשמעותה של ההומוסקסואליות בחברה זו; משמעות הנשיות הפאסיבית והאקטיבית בדמותן של בנות תמותה ואלות, תוך ניסיון להתבוננות פמיניסטית ביצירות; אלימות נגד נשים על מכלול היבטיה; משמעותם המגדרית של יצורי הכלאיים, ומיניותם המוגזמת והמעורבת.

[08216111](#)

[Introduction to Modernism in Architecture](#)

This course aims at ushering art historians into architecture via architectural modernism. It develops the methodological tools how to look at architecture and modernism in particular. It focuses mainly on the great masters of high modernism in the first half of the 20th century, but it also gives a comprehensive picture of the whole period, including some less known schools, architects. Thus, the course gives also brief survey of late 19th century architecture and l'art nouveau as well as late-pot-modern period architecture too, putting high modernism into historical context.

The course contains the following topics: Introduction – problems, categories, topics, methodology, interpretations; Antonio Gaudi; Adler & Sullivan and the American sky-scraper tradition; Frank Lloyd Wright; Late 19th century Vienna, Historism, Bekleidungstheorie, Otto Wagner; The Wagnerschule; Odon Lechner and national architecture; Czech cubism; Expressionism; Proto-modernism (Adolf Loos, Bela Lajta); Ludwig Mies van der Rohe; Walter Gropius and the Bauhaus; Le Corbusier; Alvar Aalto; Housing estates in Vienna and Berlin; Joze Plecnik's tranfigurations from proto-modernism to post-modernism; Totalitarian architecture (Social Realism, Nazi, Fascist and 'state architecture'); The architecture of the 1950s and 1960s; Structuralism; Postmodernism; Neomodernism; High Tech; Deconstruction; New Swiss architecture.

[08216113](#)

[מרחב המגורים הפרטי בעולם היווני והרומי](#)

שיעור

העיסוק במרחב המגורים הפרטי בעולם היווני והרומי אינו רק עיסוק בטיפוסי המבנים [המגרון, הדומוס, הוילה העירונית, הוילה הכפרית, וילת הפרברים, בית הדירות והארמון], בשיטות הבנייה, חומרי הבנייה, ובתפקיד החדרים השונים, אלא גם בעיטור ובריהוט הבתים, גניהם וחנויותיהם [בציורי הקיר והפסיפסים, בפסלים ובתבליטים, במקדשים הפרטיים, בשולחנות, הארונות, המיטות והשידות, ובכלי האוכל גם אלו שהתגלו בחפירות הארכיאולוגיות וגם אלו המשתקפים מהצגות החזותיות שהתגלו בבתיים ומחוצה להם] ועוד. תוך כדי ההתוודעות לכל אלה ננסה להסיק לגבי מעמדם החברתי של הדורים בבית כמו גם למעמדם ותפקידם של אבות המשפחה, הנשים, העבדים והמשרתים בתוך הבית.

[08216116](#)

[חייהם ומותם של האטרוסקים בראי האמנות](#)

שיעור

את עיקר המידע על האטרוסקים, שחיו על אדמת איטליה מהמאה השמינית ועד אשר נטמעו בקרב הרומים ברבע האחרון של האלף הראשון לפה"ס, שואבים החוקרים מן הממצא האדריכלי והאומנותי, שרובו קשור בקבורה. הממצא העשיר כולל בנוסף לקברים, גם מעט מקדשים ומבני מגורים, כתובות, ציורי קיר במגוון נושאים וסגנונות, פסלים, תבליטים, כלי חרס, אבן וברונזה, מראות ומרכבות - כולם מעוטרים. במהלך השעורים נתוודע אל אמונותיהם של האטרוסקים ואורחות חייהם בעולם הזה ובחיים שלאחר המוות, נבחן את השפעת תרבות ואמנות יוון והמזרח הקרוב על יצירתם, נתוודע אל החידושים מעוררי העניין והמפתיעים שהנחילו האטרוסקים לתרבות המערבית; ונקדיש דיון מעמיק במעמדה המיוחד של האישה האטרוסקית.

[08216123](#)

[מחזות תאטרון באמנות החזותית בעולם היווני והרומי](#)

שיעור

סצינות ממחזות תיאטרון ומסיכות תיאטרליות מופיעות ביצוגים אמנותיים רבים ביוון וברומא. במסגרת השיעור נדון בחשיבות שניתנה ליצוג המחזות, באופן היצוג של תפקידים שונים במסגרת המחזות, ביצוג אופי במחזות, ביצוג וכיטוי של רגשות בפרזנטציה של המחזות, ביחס בין התפקיד לבין המסיכות שנלבשו במהלך הצגת המחזות, בשימוש העצמאי במסיכות במסגרת האמנות של העולם הקלאסי וביחס בין מסיכות התיאטרון לבין מסיכות אחרות כגון מסיכות האבות הרומיים.

[08216124](#)

[אמנותם של המוגולים בהודו](#)

שיעור

הקורס יתמקד ביצירות האמנות שנוצרו תחת שלטונם של המוגולים בהודו במאות ה-16 וה-17. נבחן את ההשפעות האירופאית מחד וההשפעות המקומיות הלא-מוסלמיות מאידך הן בציור והן בארכיטקטורה.

[08216204](#)

[דימויי האישה, גופה ומחוותיה באמנות ימי הביניים – משמעות והשתנות](#)

שיעור

הקורס ידון בקטגוריות מרכזיות של דימויי האישה בימי הביניים ועד המאה ה-15; כגון המדונה, הנשים הקדושות, מלכות וכיוב'. הקורס יבחן את הדימויים כמבטאים תפישות חברתיות ואידאות מחד, ומאידך יבחן דימויים אלה בהשוואה לתקופות מאוחרות יותר באמנות המערב, ובהשוואה לדימויים גבריים בעלי אותם תפקידים ומשמעויות.

[08216204](#)

[האמנות הגותית כשפת-אמנות אירופאית](#)

שיעור

השיעור יציג את עלייתה והתפתחותה של האמנות הגותית בצרפת כביטוי לחברה משתנה ותפישות חדשניות של העולם, האדם, האישה וההשכלה. הקתדרלות הגדולות ואמנותן כאמנות טוטאלית יעמדו במרכז הדיון בחלק הראשון של השיעור. בחלקו השני ייבחנו הדרכים של מעבר האמנות הגותית והתאזרחותה בגרמניה, ספרד ואיטליה, כאשר אמנות זו תיבחן כביטוי לאידאות ומנטליות מקומית. השתנות התפישות של התרבות החזותית באשר לאדם ולנוף יהוו אחת מבעיות היסוד של השיעור.

[08216205](#)

[אמנות יהודית אמנות נוצרית – שאלת השפעת הגומלין](#)

שיעור

השיעור ינסה לבחון את שאלת השפעות הגומלין בין האמנות היהודית לבין האמנות הנוצרית תוך השוואת יצירות מתחומים שונים: ארכיטקטורה, ציורי קיר, פיסול וכתבי יד. השיעור יתמקד בשתי תקופות: א. מן המאה ה-3 ועד המאה ה-6. מן המאה ה-13 ועד המאה ה-15.

[08216206](#)

[אמנות ימי-הביניים באיטליה לאורך דרכי העליה לרגל](#)

שיעור

דיון בטיבה של השפעת העליה לרגל על האמנות החזותית מצריך אבחנה עקרונית בין ההליכה להגעה - בין הדרך ליעד. וכך, מטבע הדברים, מתקיימים הבדלים בין יצירות אמנות שמוקמו לאורך דרכי העליה לרגל לאלו שעיתרו את האתר שאליו שאף הצליין להגיע בסוף מסעו.

יחודה של איטליה, שבימי-הביניים פקדו אותה הן עולי רגל שביקשו לבקר ברומא והן כאלו שעברו בה בדרכם לארץ הקודש (כצליינים ו/או כצלבנים). ועל כן, מסועפות הדרכים ורבות יצירות האמנות שבהן פגשו הצליינים/ צלבנים ושיועדו לקהל המקומי כמו גם לעוברי האורח המזדמנים שהגיעו, בעיקר, מאירופה שמצפון לאלפים.

במהלך הקורס נבחן את "אמנות דרכי העליה לרגל" (Pilgrimage Roads Art) באיטליה מזוויות שונות. אלו לצד אלו ילמדו האדריכלות, הפיסול, הציור והפסיפסים. מטבע הדברים יעסוק הדיון בקשר שבין המסע הפיסי למסע הרוחני. מקום מיוחד יוקצה לרומא, יעד הנכסף של רב עולי הרגל, אך בו בזמן נעסוק באתרי עליה לרגל לאורך הדרכים, החל במחוזותיה הצפוניים של איטליה (למשל: פאביה), דרך לבה של הארץ (למשל: פיזה ולוקה) וכלה בדרומה (למשל: מונטה סנט'אנג'לו).

[08216208](#)

[האמנות הגותית כשפת-אמנות אירופאית](#)

שיעור

השיעור יציג את עלייתה והתפתחותה של האמנות הגותית בצרפת כביטוי לחברה משתנה ותפישות חדשניות של העולם, האדם, האישה וההשכלה.

הקתדרלות הגדולות ואמנותן כאמנות טוטאלית יעמדו במרכז הדיון בחלק הראשון של השיעור. בחלקו השני ייבחנו הדרכים של מעבר האמנות הגותית והתאזרחותה בגרמניה, ספרד ואיטליה, כאשר אמנות זו תיבחן כביטוי לאידאות ומנטליות מקומית. השתנות התפישות של התרבות החזותית באשר לאדם ולנוף יהוו אחת מבעיות היסוד של השיעור.

[08216300](#)

[האמנות בעולם הביזנטי](#)

שיעור

מטרת הקורס היא לתאר את תולדות האמנות הביזנטית ושל המנזר הנוצרי מייסודה של קונסטנטינופול בשנת 330 ועד לכיבושה של העיר ע"י התורכים ונפילתה של האימפריה בשנת 1453. הצגת החומר כרונולוגית ולפי חמש תקופות הסטוריות חשובות במיוחד לגבי האמנות הביזנטית.

תקופת יסודה והתהוותה של האמנות הביזנטית, או תקופת המעבר משלהי העת העתיקה אל האמנות הביזנטית. "תור הזהב הראשון של האמנות הביזנטית" – האמנות היוסטיניאנית (המאה ה-6). תקופת המעבר ("תקופת החושך") והאיקונולזם: מן המאה ה-7 ועד למאה ה-9. תקופת השיא של האמנות הביזנטית (843-1204). התקופה האחרונה של האמנות הביזנטית: האמנות הפולאולוגית.

[08216301](#)

[ארכיטקטורה וכוח-מבני שלטון ותרבות שליטים בימי הביניים ובעת החדשה.](#)

שיעור

השיעור יעסוק בחללים ארכיטקטוניים, מוטיבים ופרקטיקות שבאים בהקשר עם שליטים או עם ביטוי של כוח שלטוני באסלאם בימי הביניים ובעת החדשה. דרך ניתוח של ארמונות ומצודות, אנדרטאות, חפצים וסמלים ויזואליים נבקש לשאול איך זהות "ארמונית" באה לידי ביטוי באמנות הויזואלית.

[08216306](#)

[חייהם ומותם של האטרוסקים בראי האמנות](#)

שיעור

את עיקר המידע על האטרוסקים, שחיו על אדמת איטליה מהמאה השמינית ועד אשר נטמעו בקרב הרומים ברבע האחרון של האלף הראשון לפה"ס, שואבים החוקרים מן הממצא האדריכלי והאומנותי, שרובו קשור בקבורה. הממצא העשיר כולל בנוסף לקברים, גם מעט מקדשים ומבני מגורים, כתובות, ציורי קיר במגוון נושאים וסגנונות, פסלים, תבליטים, כלי חרס, אבן וברונזה, מראות ומרכבות - כולם מעוטרים. במהלך השעורים נתוודע אל אמונותיהם של האטרוסקים ואורחות חייהם בעולם הזה ובחיים שלאחר המוות, נבחן את השפעת תרבות ואמנות יוון והמזרח הקרוב על יצירתם, נתוודע אל החידושים

מעוררי העניין והמפתיעים שהנחילו האטרוסקים לתרבות המערבית; ונקדיש דיון מעמיק במעמדה המיוחד של האישה האטרוסקית.

[08216340](#)

[ניתוח יצירות – סוגיות בהתפתחות הסגנונית של הציור ברנסנס האיטלקי](#)

שיעור

השיעור יתרכז בהיבטים של התבוננות חזותית והניתוח הפורמאלי של ציורי הרנסנס. ידונו שאלות של קומפוזיציה, תאור החלל, גישות לצבע, טכניקות וכדומה. יתנהלו דיונים בסוגיות של התפתחות סגנונית במאות החמש-עשרה והשש-עשרה. הסטודנטים יתבקשו להגיש כמה תרגילים קטנים במהלך הקורס כאימון בסיסי מעשי בניתוח יצירות.

[08216402](#)

[איקונוגרפיה נוצרית](#)

שיעור

האיקונוגרפיה ברנסנס היא הרבה יותר מורכבת ומעניינת מאשר זיהוי הנושא בלבד, ומטרת הקורס היא לקרב את התלמידים אל הרבדים של משמעות ביצירות תוך כדי לימוד והדגשת חידושים, נעקוב אחרי מקורות חזותיים וספרותיים, השימוש בסמלים, מוסכמות אמנותיות וכו', שהכרות עמם הכרחית להבנת אמנות הרנסנס.

[08216404](#)

[רובנס ורמברנדט](#)

שיעור

רובנס ורמברנדט הם שני אמני "הבארוק הצפוני" החשובים ביותר, שחיו בארצות השפלה במאה ה-17. הם לא הכירו זה את זה. שניהם חיו 63 שנים, ושניהם הושפעו (במישרין או בעקיפין) מסגנונו של קרווא'גו. הם התעניינו בתיאור נושאים דתיים דומים (חיי ישו, שמשון, בת-שבע וכו'), אך התמחו גם בציור דיוקנאות ובנושאים אחרים. ולמרות כל הנ"ל – רבים ההבדלים ביניהם. רובנס היה פלמי וקתולי, בעוד רמברנדט – הולנדי ופרוטסטנטי. רובנס היה דיפלומט ואיש העולם הגדול, בעוד רמברנדט לא עוזב את הולנד מולדתו לרגע. רובנס נולד 29 שנה לפני הולדת רמברנדט, כך שכאשר רמברנדט אך החל את קריירת הציור שלו (ב-1625) – רובנס כבר היה בן 48, ובשיא הצלחתו כאמן. רמברנדט הכיר יצירות של רובנס, אולם רובנס לא ראה (כנראה) תמונות של רמברנדט. על המשותף ועל ההבדלים בסגנון, בהתפתחות הקריירה ובתפיסת העולם של שניהם – בקורס זה.

[08216405](#)

[האמנות החדשה בארצות השפלה \(Ars Nova\)](#)

שיעור

השיעור יידון בתמורות החלות בציור הנידרלנדי בתקופת הרנסנס (המאה ה-15-) ובמשמעות הניתוק ממורשות ימי הביניים וגיבוש שפת אמנות חדשה. סוגיות אלה ייבחנו לאור הדפוסים התרבותיים הדתיים הייחודיים לארצות השפלה. היחס המשתנה אל המציאות, אופניי פירוש המציאות ומשמעויותיה, יעמדו במוקד הדיון שלנו. נדון ביצירתם של מגבשי הסגנון החדש רוברט קאמפן ויאן ואן אייק. יצירתו של רוג'ר ואן דר ויידן תבחן לאור ההיסטוריה המנטאלית של התקופה. נדון ביצירתם של אמני הדור השלישי: פטרוס כריסטוס וממלניג ואחרים, ובניסיונם המרתק של ואן דר חוס וחירטחן לגבש שפת אמנות חדשה בשלהי המאה.

[08216502](#)

[הקדושה, הקדשה ומה שביניהן: האישה באמנות המודרנית](#)

שיעור

מטרת השיעור להכיר את הנשים היוצרות ומקומן בתוך הסגנונות השונים, להבין את הדימויים הנשיים והמגדריים בתקופות השונות ולהכיר את הכתיבה הפמיניסטית במהלך המאה העשרים. בין היתר נעסוק ביחס האמביוולנטי לאישה מסוף המאה ה-19 ולאורך המאה העשרים בדימוי הזונה, הואמפיר והפאם פאטאל; בהתייחסות האמנות אל הגוף האנושי בכלל ואל הגוף הנשי בפרט; בבעיות של זהות מינית וחילופי מגדר ועוד. כמו כן נכיר את הנשים היוצרות בזרמים השונים, כגון נשות "חוג בלומסברי", האקספרסיוניסטיות הגרמניות, הקונסטרוקטיביסטיות הרוסיות, אמניות הדאדא והסוריאליזם וסגנונות אחרים. כל אלה ידונו תוך כדי הבנת הרעיונות והמאפיינים של הזרמים והסגנונות העיקריים של האמנות המודרנית במאה העשרים.

[08216504](#)

[היסטוריות של הצילום](#)

שיעור

מאז המצאת הצילום ורכישת היכולת לקבע דמות על משטח, שימשו תצלומים כמעט בכל דיסציפלינה אפשרית. הקורס הזה יסקור את ההיסטוריה של צלמים ושל הצילום מאז 1839 ועד היום הזה, תוך הדגשת המעמד הבינתחומי של הצילום והזיקה שלו לתחומים רבים אחרים: הארכיון, המסמך, צילום משטרי, צילום עירוני, האלבום המשפחתי וצילום אמנותי.

בסמסטר הראשון נתמקד בצילום מן המאה התשע-עשרה ובמיוחד בהמצאת הצילום, בדיוקנאות הראשונים, בארכיון, בצילום הנוף, בוויכוחים על-אודות אמנות הצילום, בצילום העירוני ובהמצאת הקולנוע. בסמסטר השני נסקור את הצילום מן המודרני לפוסט-מודרני, כולל הסוריאליסטים, הדאדאיסטים, צילום האוונגרד הרוסי, צילום האובייקטיביות החדשה בגרמניה, ולבסוף השימוש בצילום באמנות בשנות השבעים והשמונים.

להלן מבחר מן הצלמים שבהם נעסוק: פוקס טאלבוט, נדאר, יוגין אטג'ה, אלווין קוברון, אלפרד סטיגליז, מוהלי-נאג, קרטייר-ברסון, רוברט פרנק, גארי ווינוגרנד, סינדי שרמן, ג'ף וול, נאן גולדין, דויד הוקני, גרהרד ריכטר, ג'ואל פיטר ויתקין, תומאס סטרוט, אנדריאס גורקי ועוד.

ינתנו שתי עבודות בית פתוחות, האחת בסוף הסמסטר הראשון והשנייה בסוף הסמסטר השני. ההשתתפות בשיעורים חשובה. הקורס מסתמך על מקראת ייעודית ובה מאמרים. בסקירה יושם דגש רב על החומר הוויזואלי בהקשר למרחב ההיסטורי, התרבותי והתיאורטי שבו פעלו הצלמים. הקורס מיועד לסטודנטים משנה ג' בחוג לאמנות וכמה מקומות יהיו פתוחים לסטודנטים מהחוג הרב תחומי.

[08216505](#)

[חלום, טירוף ומין – סוריאליזם באמנות](#)

שיעור

שיעור זה משולב בשיעור "חלום, טירוף ומין – הסוריאליזם בספרות" הניתן ע"י פרופ' רות עמוסי. שני הקורסים בוחנים את ביטויי העיקריים של הסוריאליזם בתחומים שונים כגון שירה, סיפורת, ציור, פיסול או קולנוע.

לאחר סקירה תיאורטית ובחינה של המניפסטים לאנדרה ברטון בהקשרם לפסיכואנליזה של פרויד, יושם דגש מיוחד על מונחים שהפרו את הכתיבה ואת האמנות גם יחד כגון האוטומטיזם, החלום, הפרנויה-הביקורתית של דאלי ועוד. הדימוי הנשי, כמו גם מעמדן ויצירותיהן של הנשים בתנועה יזכו לעיון מיוחד. לבסוף נתרכז בסוגות השונות שבאמצעותם בחרו להתבטא הסופרים והאמנים הסוריאליסטים: שירה וסיפורת, ביקורת אמנותית וקטלוגים של תערוכות, אובייקטים ופסלים, סרטי קולנוע ועוד.

[08216506](#)

[אמנות ישראלית](#)

שיעור

סקירה כרונולוגית של התפתחות האמנות הישראלית מהקמת בצלאל – 1906 ועד ימינו. אנו נתייחס לאמנים, מגמות וגם לתערוכות מרכזיות שהיוו ציוני דרך בהתפתחות האמירה התרבותית בארץ. כל החומר יילמד על רקע היסטורי חברתי.